

VERTROUWELIJK

26 OKT. 2001

Deze rubricering is
beëindigd na 50 jr.

Stg. GEHEIM

MAANDOVERZICHT

No. 1964

BINNENLANDSE VEILIGHEIDSDIENST

V E R T R O U W E L I J K

Maandoverzicht no. 3 - 1964

162

(Tijdvak 1-3-1964 t/m 31-3-1964)

I N H O U D

	Blz.
I. <u>Communisme Internationaal</u>	
De Vierde Internationale	1
Gunstig tij voor het trotskisme	2
II. <u>Activiteiten van de CPN</u>	
1964, jubileumjaar van de partij	9
Het met Pasen gehouden 21ste partijcongres	11
Buitenlandse delegaties in Amsterdam	15
Het nieuwe partijbestuur	16
III. <u>Activiteiten van de communistische hulporganisaties</u>	
De Nederlandse Vrouwenbeweging hield haar zevende congres	17
Eerste anti-kernbomdemonstratie op brede basis	18
Toespraken in het Amsterdamse oude RAI-gebouw	19
IV. <u>Communistische activiteiten in het bedrijfsleven</u>	
Totaal 37.750 stakingsdagen in 1963, d.w.z. vier keer zoveel als in 1962	21
Indonesië en de internationale communistische vakbeweging	22
V. <u>Andere groeperingen</u>	
Uitweidingen van de bestuurders der Socialistische Werkers Partij	24
<u>Overzicht stakingen maart 1964</u>	27
<u>Agenda</u>	28

H O O F D S T U K I

COMMUNISME INTERNATIONAAL

De Vierde Internationale

In de openlijke polemieken die thans tussen de communistische partijen gaande zijn, klinken duidelijke echo's door van andere grote debatten uit de geschiedenis van de communistische beweging.

In de linkse en rechtse stromingen die zich na zoveel jaren van heimelijke en openlijke strijd in het internationale communisme steeds duidelijker gaan aftekenen, vindt men linkse en rechtse tendenties terug die ook in de jaren twintig in de CPSU om de voorrang streden, maar tegen 1928 door Stalin brutoeg werden uitgeschakeld. Het zijn in wezen dezelfde strijdvragen, welke destijds door Stalin veeleer geliquideerd dan opgelost werden, die in de huidige controversen opnieuw aan de orde worden gesteld. Zoals in de jaren twintig door de rechtsen met Boecharin, de linksen met Trotsky en de tussen deze partijen manoeuvrerende stalinisten verschillende opvattingen verdedigd werden met betrekking tot de strategie van de socialistische revolutie, zo hebben ook de huidige geschillen in de communistische beweging voornamelijk betrekking op kwesties van strategie en tactiek, op vraagstukken die de overgang van het kapitalisme naar het socialisme betreffen.

Na zoveel jaren van stalinistische dictatuur kan er uiteraard van een continuïteit of een direkt verband tussen de debatten van destijds en de tegenwoordige disputen geen sprake zijn. Daarvoor is er teveel in de internationale situatie veranderd. De verhoudingen binnen de communistische beweging zelf hebben daarvoor ook te grote wijzigingen ondergaan. Maar zo er dan al geen sprake van continuïteit kan zijn, een aantal overeenkomsten is duidelijk aanwijsbaar: niet voor niets wordt dan ook in de huidige polemieken telkens weer de geschiedenis van de jaren twintig opgerakeld en worden beschuldigingen van boecharinisme*), maar vooral van stalinisme en trotskisme door de strijdende partijen

*) Boecharin wees Stalins plannen af met betrekking tot de volledige socialisatie van de landbouw. Van Pekings standpunt bezien zou men de landbouwpolitiek van Gomulka en Tito als boecharinistisch kunnen beschouwen, evenals Moskous afwijzende houding t.a.v. de landbouwcommunes. Boecharin was voorts een voorstander van de lichte, op de consumptie gerichte industrie met het oog op de verhoging van de welvaart van het Sowjetvolk.

serieus genomen.

Gunstig tij voor het trotskisme

In het conflict met Peking stelt Moskou het bij voorkeur zo voor, als zou het linkse communisme van de Chinezen in grote lijnen een treffende gelijkenis vertonen met het trotskisme en als zou Peking zelfs geheime relaties met de Vierde Internationale onderhouden. Het is een min of meer sensationele halve waarheid waaraan de trotskistische beweging het niettemin dankt, dat ze opnieuw in een meer algemene belangstelling is komen te staan.

De trotskisten zijn er altijd op uit geweest hun slag te slaan wanneer zich in de communistische beweging tekenen van tweespalt vertoonden. Hun eerste kans zagen zij destijds in het verzet van de Chinese communisten tegen de door Moskou voorgeschreven politiek van bondgenootschap met de Kwomintang. (Het waren vooral de trotskisten die voor de gevaren van dit bondgenootschap gewaarschuwd hadden. Zij werden door de loop van de gebeurtenissen in het gelijk gesteld: in 1927 ontketende de Kwomintang een bloedige terreur tegen de communisten.) Later, tijdens de Spaanse Burgeroorlog, gingen zij opnieuw in het offensief toen bleek, dat de Sowjet-Unie de Spaanse communisten slechts wenste te steunen voorzover dit strookte met haar eigen politiek van zelfverdediging tegen het fascistische gevaar. Tegen de door Moskou geïnspireerde terreur van de Spaanse CP in trachtten zij hun Partido Obrero de Unificacion Marxista tot het instrument te maken voor de voltooiing van de socialistische revolutie, die Stalin kennelijk trachtte te verhinderen.

Enkele jaren daarna schenen zich voor de trotskisten opnieuw gunstige perspectieven te openen, toen in tal van westerse CP-en en met name in de PCF interne conflicten uitbraken in verband met de kwestie van het Molotow-Ribbentrop-pact. Stalin had de trotskisten er altijd van beschuldigd met de fascistten te heulen; nu was hij zelf met de Nazis tot een accoord gekomen!

In al deze en soortgelijke situaties bleek voor de trotskisten evenwel weinig winst te behalen te zijn. Hoewel zij zich in 1938 hadden georganiseerd onder de weidse naam van de Vierde Internationale nam hun betekenis in deze jaren geleidelijk aan af. In de Sowjet-Unie werden zij vervolgd, daarbuiten genegeerd. In 1940 werd hun leider

Leon Davidowitsj Trotsky zelf in Mexico door een gehuurde hand vermoord. Overal waar Stalin oppositie en afwijkingen meende te bespeuren vielen trotskisten en vermeende trotskisten als slachtoffers. Zelfs de Joegoslavische leiders haalden zich in 1948 - overigens ten onrechte - de beschuldiging van trotskisme op de hals. En in de jaren na de uitstoting van Joegoslavië uit het Kominform werden de in de Sowjet-satellieten bloedig vervolgte "titoïsten" eveneens vaak voor trotskisten uitgemaakt.

In enkele landen hebben de trotskisten een zekere mate van invloed b.v. Ceylon en Brazilië. In het algemeen telt de trotskistische beweging maar zeer weinig aanhangers, die in kleine groepen verspreid over de gehele wereld hun activiteiten voortzetten. En terwijl zij na alle ondervonden tegenslagen ook nog onderling verdeeld raakten (in 1953 kwam het in de Vierde Internationale tot een scheuring en ontstond het Internationale Comité naast het Internationale Secretariaat; daarna scheidde de trotskistische groeperingen in de Latijns-Amerikaanse landen zich in 1961 weer van dit Internationale Secretariaat af), kregen zij onverwacht toch weer wind in de zeilen. In het wassende tij van de nationale bevrijdingsbewegingen begonnen zij merkbaar aan invloed te winnen, hetgeen het duidelijkst tot uiting kwam tijdens de Algerijnse oorlog, waarin zij daadwerkelijke hulp boden aan de FLN (men denke aan het proces tegen Sal Santen en Michel Raptis wegens valse munterij in 1960!) en zich zodoende in Algerije een basis schiepen voor verdere activiteiten, o.a. in het Caraïbische gebied. Daardoor raakten zij als vanzelf betrokken - zij het als niet erkende partij - bij het conflict tussen Moskou en Peking.

De mogelijkheden die zich hierdoor voor de (in 1963 weer grotendeels herenigde) trotskistische internationale openden, trachtten zij uiteraard ten volle uit te buiten. In een open brief aan de Chinese partijleiding schreef het Internationale Secretariaat al in 1960: "De Vierde Internationale, die vanaf de dag van haar oprichting dezelfde denkbeelden bestrijdt waartegen u thans te velde trekt, staat geheel aan uw kant. Het Internationale Secretariaat van de Vierde Internationale juicht het toe, dat u de discussie in de communistische beweging bent begonnen. Het spoort u aan, deze discussie voort te zetten". En in verklaringen van februari en juli 1963 deed de Internationale een beroep op de Chinese leiders om gezamenlijk de strijd voort te zetten voor de revolutionaire vernieuwing van de

arbeidersbeweging, daarbij onderstrepend, dat de door Peking verkondigde stellingen met betrekking tot de klassenstrijd op wereldschaal meer progressief waren dan de stellingen van Chroestsjow, aangezien(!) zij onmiskenbaar in overeenstemming waren met bepaalde revolutionaire, marxistische thesen van de Vierde Internationale.

Uit deze stellingname volgt evenwel niet, dat de inzichten van de trotskisten over de gehele lijn identiek zijn aan die van Peking.

De stellingname van de trotskisten

De stellingname van de trotskisten ten opzichte van de ontwikkelingen in de communistische wereld wordt hoofdzakelijk bepaald door twee uitgangspunten. Het eerste is, dat de proletarische revolutie over de gehele wereld voortgang moet vinden en dat elke politiek die stagnatie van deze revolutie tot gevolg heeft verwerpelijk is (Trosky verzette zich destijds met zijn opvattingen over de "permanente revolutie" tegen Stalins politiek van "Socialisme in één land", een politiek, waardoor de belangen van het internationale communisme ondergeschikt gemaakt werden aan die van de Sowjet-Unie). Het tweede is, dat de proletarische democratie in de socialistische landen en het democratisch element in het "democratisch centralisme" van de communistische partijen dienen te worden hersteld (Trosky bestreed destijds de bureaucratisering van de CPSU en de daarmee samenhangende tendens tot verabsolutering van de macht van de partijleiding).

Hieruit volgt, dat de trotskisten enerzijds - zij het toch niet zonder voorbehoud - de Chinese opvattingen met betrekking tot de wereldrevolutie onderschrijven, maar daarentegen sceptisch staan tegenover de interne ontwikkelingen in de CPC en de Chinese Volksrepubliek, en anderzijds verzet aantekenen tegen Moskou's buitenlandse politiek, die de revolutionaire bewegingen doet stagneren, maar daarentegen die interne ontwikkelingen in de CPSU, de Sowjet-Unie en de satellietstaten toejuichen, welke tot verdere destalinisatie en democratisering leiden.

Wat de wereldpolitiek betreft, behoeft de stellingname van de trotskisten ten opzichte van Moskou en Peking weinig toelichting. Uit de hiervoor geciteerde verklaringen van de Vierde Internationale blijkt voldoende duidelijk, dat zij aan een militante, revolutionaire politiek, zoals Peking die voorstaat, de voorkeur geven boven de vreedzame politiek van Chroestsjow, die in de economische ontwikkeling

van de Sowjet-Unie en het blok de beslissende factor ziet voor de eindoverwinning van het socialisme. Weliswaar verklaren de trotskisten zich niet tegen vreedzame coëxistentie, maar wel tegen de volgens hen daaruit volgende volledige pacificering van de communistische politiek, tot uitdrukking komend in reformisme, parlementarisme, negering van de noodzaak van de dictatuur van het proletariaat, inperking van de revolutionaire bewegingen onder de jonge volkeren, enzovoort. Wat dit laatste betreft, verwijten zij Chroestsjow, dat hij even weinig steun heeft geboden aan de revoluties in bijvoorbeeld Algerije, Cuba en Irak als Stalin destijds aan de revoluties in China en Joegoslavië. Op één punt kiezen de trotskisten hun woorden echter voorzichtiger dan de Chinese communisten gewoonlijk geneigd zijn te doen n.l. waar het gaat om de gevaren van een nucleaire oorlog.

De Nederlandse trotskisten, die in de Vierde Internationale een minderheidspositie innemen, uiten zich in meer positieve zin over de politiek van de vreedzame coëxistentie. Zij achten een voortgezette dialoog tussen Moskou en Washington noodzakelijk en nuttig. Bovendien gaan zij zover te stellen, dat Peking het gevaar van een kernoorlog inderdaad onderschat, en dat het onjuist is te beweren, dat Chroestsjows zorg om de vermindering van een kernoorlog een kwestie is van capitulatie voor het imperialisme. "Als de Chinese leiders beweren", aldus Michel Pablo *) in een recent artikel, "dat het altijd de mensen zijn die beslissen en niet de wapens, dat kernwapens papieren tijgers zijn die de wereldsituatie niet kwalitatief hebben gewijzigd, en dat in het ergste geval niet meer dan de helft van de mensheid het slachtoffer zal worden van een nucleaire oorlog, dan weet men niet waarover men zich het meest moet verwonderen: over de onwetendheid van de Chinese leiders of over de monsterachtigheid van hun redenering". De Nederlandse trotskisten zijn bovendien van mening, dat het sinds enige jaren niet juist meer is te stellen, dat de leiders van de Sowjet-Unie overal de belangen van de wereldrevolutie offeren op het altaar van de vreedzame coëxistentie en van het compromis met het imperialisme.

*) Michel Raptis, alias Michel Pablo, is voormalig secretaris-generaal van de Vierde Internationale, thans "adviseur" van Ben Bella. Zijn inzichten komen overeen met die van de Nederlandse trotskisten.

Wat de interne ontwikkelingen in de communistische partijen en in het socialistische blok betreft staat de Vierde Internationale op het standpunt, dat een gelukkig begin is gemaakt met de destalinisatie en het herstel van de democratie. Toch heeft zij op verschillende punten haar bedenkingen. Zo zijn de trotskisten onder meer van mening, dat de destalinisatie in de Sowjet-Unie niet geheel in goede banen wordt geleid. "De misdaden (die in de stalinistische periode zijn gepleegd)", aldus een verklaring van de Vierde Internationale van 9 september 1963, "komen niet voor de verantwoording van Stalin alleen, maar voor die van alle leiders van de CPSU gezamenlijk. We kunnen deze misdaden slechts vanuit een marxistisch standpunt verklaren, wanneer we ze zien als de expressie van de belangen van een bureaucratische kaste die zich ten onrechte meester had gemaakt van de macht welke aan de arbeiders en de boeren toebehoorde en die de Sowjetdemocratie had onderdrukt. Willen wij dergelijke misdaden in de toekomst voorkomen, dan is het niet voldoende Stalin alleen te veroordelen. Het is dan noodzakelijk de bureaucratie haar politieke, sociale en economische privileges te ontnemen en de Sowjetdemocratie te herstellen".

Bijzondere sympathie koesteren de trotskisten in dit verband voor de Joegoslaven. "De Joegoslavische communisten", aldus een artikel in "the 4th International" (No. 16, 1963), "vertegenwoordigen een derde stroming in de internationale communistische beweging, die positieve bijdragen leveren vooral vanwege hun ervaringen met de arbeidersraden en hun uitwerking van verschillende gezonde ideeën met betrekking tot de organisatie van de socialistische democratie. Door deze bijdragen en door het voorbeeld van hun strijd tegen de stalinistische bureaucratie hebben zij de sympathie verdiend van de revolutionairen over de gehele wereld".

Uiteraard wijst de Vierde Internationale het verzet van Peking tegen een al te ver gaande ontluistering van Stalin af. Stalin is en blijft voor de trotskisten de partijvijand die de communistische beweging bijna onherstelbaar gecorrumpeerd heeft. Ook vallen de trotskisten de Chinezen aan vanwege hun bindingen met het stalinistische regime van Albanië. Bovendien verlangen zij correctie van de "ernstige bureaucratische deformaties" in de CPC en de Chinese Volksrepubliek, waar van arbeidersdemocratie geen sprake meer is.

Alweer in afwijking van deze opvattingen van de meerderheid in de trotskistische internationale hebben de

Nederlandse trotskisten minder kritiek op de interne ontwikkelingen in de Sowjet-Unie en zijn zij anderzijds scherper en heftiger in hun veroordeling van de verhoudingen binnen de Chinese Volksrepubliek. Volgens hen is er "een (wezenlijk) verschil tussen de Chinese stagnatie en achterlijkheid en het dynamische destalinisatie-proces in de Sowjet-Unie". De toekomst van de Sowjet-Unie zien zij niet al te somber in: "dwars door allerlei bureaucratische misvormingen heen banen zich naast bureaucratisch-opportunistische tendenties nieuwe destalinisatiekrachten een weg. Goede tekenen zijn daarbij: de voortdurende kritische discussie over de kunst en over economische reorganisaties, de belangstelling voor de Joegoslavische arbeidersraden en de belangstelling voor de beheersvormen der genationaliseerde sector in Algerije".

Het is niet te verwonderen, dat Moskou zowel als Peking in deze gedifferentieerde standpunten van de trotskistische internationale aanleiding vinden voor de wederzijdse beschuldigingen van "trotskisme". Wijst Moskou op de parallellen tussen de Chinese buitenlandse politiek en de politiek van de trotskisten, Peking stelt daar tegenover, dat de trotskisten, "die sinds lang politiek failliet zijn", tot de bewonderaars van de CPSU-leiders behoren. "Zij steunen de CPSU namelijk in zulke belangrijke kwesties als de destalinisatie en stijven haar in haar houding ten opzichte van het Amerikaanse imperialisme en de Joegoslavische revisionisten".

Het is evenmin te verwonderen dat Moskou zowel als Peking elke insinuatie als zouden zij ook maar de minste sympathie hebben voor trotskistische ideeën, die als de meest verfoeilijke afwijkingen van het marxisme-leninisme worden beschouwd, verontwaardigd van de hand wijzen.

Besluit

"Links" en "rechts" zijn uiteraard betrekkelijke begrippen. Het trotskisme beschouwt zichzelf als een linkse stroming. Het beschouwt ook de wereld-revolutionaire politiek van Peking als "links" - maar evenzo de binnenlandse politiek van Joegoslavië en bepaalde ontwikkelingen in de Sowjet-Unie, die door Peking daarentegen als "rechts"

worden beschouwd.

Wat het trotskisme voorstaat, is een heroriëntatie van de gehele communistische beweging in deze linkse zin. Het wil echter niet, dat deze heroriëntatie onder dwang tot stand komt. Het wil vrije discussie, een open debat, waarin alle stromingen tot hun recht komen: de Joegoslavische, de Sowjet-Russische, de Chinese de fidelistische (Cuba) en de trotskistische.

Het trotskisme wenst een hervatting van het vrije debat binnen de partijen en in de communistische beweging tussen "links" en "rechts", dat in de jaren twintig door Stalin werd afgebroken. Van dit debat verwacht het meer resultaat dan van de krampachtige en geforceerde pogingen van Moskou en Peking een exclusieve orthodoxie vast te leggen.

H O O F D S T U K I I

ACTIVITEITEN VAN DE COMMUNISTISCHE PARTIJ VAN NEDERLAND

Het 45-jarig bestaan van de CPN

De CPN bestaat 45 jaar. Zij acht haar bestaan als marxistisch-leninistische partij namelijk te zijn ingegaan op 10 april 1919, datum waarop de toenmalige CPH (Communistische Partij Holland) zich aansloot bij de 3e Internationale (Komintern). Reeds in 1963 bleek dat de CPN haar jubileum niet onopgemerkt zou laten voorbijgaan. Op het Waarheidfestival (27 oktober) werd in woord en beeld gewag gemaakt van "45 jaar roemrijke strijd". Bij de jaarwisseling 1963/1964 kwam tot uiting dat 1964 tot jubileumjaar was geproclameerd. "Politiek en Cultuur", het theoretische maandblad van de partij, kwam in december jl. met een eerste artikel van een reeks, gewijd aan verschillende afzonderlijke hoofdstukken uit de geschiedenis der CPN, welke serie nog voortgezet wordt. "De Waarheid" bevatte op 24 december 1963 een artikel van het bekende Amsterdamse CPN-lid Esther Müller- van West over haar jarenlange ervaringen in de CPN. Dit artikel is inmiddels gevolgd door verscheidene andere van de hand van Waarheidredacteur Fred Schoonenberg.

Ook op de in verschillende plaatsen gebruikelijke nieuwjaarsbijeenkomsten werd aandacht besteed aan het komende jubileum. Spoedig werd het programma van de jubileum-viering bekend. Afdelings- of districtsgewijs moesten feestelijke bijeenkomsten worden georganiseerd met als een der hoogtepunten: huldiging van de veteranen. Als zodanig werden personen aangemerkt die van voor 1940 af onafgebroken lid waren van de partij. De partij liet "veteranenkaarten" drukken, die hun bij bedoelde huldigingen moesten worden uitgereikt. Verder moesten jubileum-insignes worden verkocht en zou een geïllustreerde brochure over de partijgeschiedenis verschijnen. Bovendien werd de gelegenheid aangegrepen de lopende wervingsacties tot "jubileumacties" te verheffen teneinde er een extra stimulans aan te geven.

Een goed deel van het programma kon in maart worden afgewerkt. In vele plaatsen zijn reeds feestelijke samenkomsten gehouden met daar gehuldigde veteranen op de ereplaatsen. Te Amsterdam vond op 21 maart een afzonderlijke veteranen-bijeenkomst plaats. In april

volgt in de hoofdstad nog een jubileum-voorstelling in de Stadsschouwburg, waar de Nederlandse Comedie "Op hoop van zegen" van Herman Heyermans zal opvoeren. Behalve aan veteranen heeft Amsterdam in het kader van de jubileum-viering ook aan de jongeren aandacht besteed. Op 5 maart startte een ledenwerfactie onder de jeugd met een bijeenkomst in het partijgebouw "Felix Meritis", waarbij partijsecretaris Hoekstra voor een honderdtal jongeren sprak. De jeugd-actie sluit met een feestavond (bal na) op 25 april in "Marcanti". Dan voert Marcus Bakker het woord. De in het vooruitzicht gestelde brochure moet ook nog in april uitkomen.

De invloed van het jubileum op de wervingsactie is nog niet te peilen. Volgens "De Waarheid" verloopt de ledenwerving succesvol (sedert 15 september 1963 meer dan 1000 nieuwe leden), doch berichten over de werving van Waarheid-abonnees en over de voortgang der donatiecampagne zijn minder positief.

De laatste congres-voorbereidingen

Ultimo februari j.l. gaf het partijsecretariaat een circulaire uit met aanwijzingen voor congresgangers. Daaruit bleek dat het partijbestuur voor elk district had vastgesteld hoeveel gedelegeerden met beslissende stem en hoeveel met raadgevende stem mochten worden afgevaardigd.

De congresdelegaties der districten moesten zich op 28 maart te Amsterdam melden bij de congresadministratie in gebouw "Marcanti". Elke afgevaardigde diende daar over te leggen: zijn uitnodiging, zijn mandaatformulier (ingevuld), en zijn partijboekje. Het mandaatformulier was hem op de districtsconferentie uitgereikt door een vertegenwoordiger van het partijbestuur. De districtssecretaris had er voor te zorgen dat het partijsecretariaat tijdig een lijst met gegevens over de afgevaardigden ontving. Bedoelde circulaire stelde uitdrukkelijk dat deze lijst niet per post, maar zonodig per koerier moest worden verzonden.

Bij de congresvoorbereiding bleek eens te meer de slechte kaspositie van de CPN. De districtsdelegaties werden nadrukkelijk geïnstrueerd zoveel mogelijk geld mee te brengen. Dit betrof niet alleen de inzameling van de congresgelden, waartoe een speciale actie was ingesteld, doch ook gelden uit de donatie-actie en contributies, alsmede de opbrengst van brochures en jubileum-insignes. De kosten van

het 21ste congres zullen wel uitzonderlijk hoog zijn gezien het grote aantal buitenlandse gasten, dat ditmaal het congres heeft bijgewoond. Het is overigens gebruikelijk dat congressen van de CPN worden aangegrepen om te trachten de achterstand in de financiële afdracht uit de districten weg te werken.

Het 21ste partijcongres

Inleiding

Hoewel ook reeds bij de voorbereiding van het 20ste CPN-congres (mei 1961) door de leiding was gesteld, dat de partij zich meer op nationale dan op internationale kwesties behoorde te oriënteren, was bij de voorbereiding van het 21ste CPN-congres - en met name uit de in februari gepubliceerde discussiegrondslag - duidelijk geworden dat deze tendens zich thans in nog veel sterkere mate zou voor doen.

Zoals te verwachten was heeft het jongste congres, getoetst aan de inhoud van de discussiegrondslag, in politiek opzicht weinig nieuwe gezichtspunten opgeleverd. Dit neemt niet weg, dat in de voornaamste congresdocumenten (de redevoeringen van De Groot en Hoekstra, de resoluties over de nationale en internationale partij-taken) interessante vraagstukken aan de orde zijn gesteld.

Typerend voor de grotere openheid, die de CPN-leiding met het congres zei na te streven, was allereerst het feit, dat ditmaal niet "Felix Meritis" als vergaderruimte diende maar het neutrale "Marcanti" in Amsterdam. Voorts werden de redevoeringen van Paul de Groot en Henk Hoekstra - ten congresse gestencild, verspreid en tevens op de geluidsband opgenomen - onverkort in het partijdagblad (resp. op 28 en 31 maart) weergegeven. Ook publiceerde "De Waarheid" samenvattingen van verschillende discussiebijdragen.

Openheid betrachtte de partijpers mede ten aanzien van de namen van de buitenlandse gasten. De partijleiding sprak er haar vreugde over uit, dat de Nederlandse regering de vertegenwoordigers der zusterpartijen geen belemmering bij het deelnemen aan het 21ste CPN-congres in de weg legde, op voorwaarde dat deze gedelegeerden zich van politieke redevoeringen in het openbaar zouden onthouden.

Organisatorisch gezien bleek het congres een goed-geoliede machine. Weinig was aan het toeval overgelaten. De aan de sprekers toegemeten tijden waren zowel voor de eigen mensen als voor de buiten-

landse gedelegeerden sterk gelimiteerd. Daarenboven hadden alle Nederlandse delegatieleden tevoren de instructie gekregen tijdens de discussie geen ideologische problemen aan te snijden. De Groot c.s. zouden er trouwens nog meer voor beducht zijn geweest, dat afgevaardigden van bepaalde zusterpartijen zich in dit opzicht te buiten zouden gaan. Het aan buitenlanders van regeringswege opgelegde verbod om openbare politieke vertogen te houden moest de CPN-leiding derhalve ditmaal niet al te onwelkom zijn.

Het uitblijven van een eigenlijke discussie - c.q. de mogelijkheid daartoe - maakte het congres over het geheel genomen tot een matte vertoning. Ook nu weer een demonstratie van stipte volgzzaamheid van de ruim 450 gedelegeerden jegens een leiding, waarin - tegen sommige verwachtingen in - Paul de Groot de touwtjes zelf stevig in handen hield.

De redevoeringen van De Groot en Hoekstra

Het kardinale vraagstuk voor onze tijd - en ook voor de CPN - noemde De Groot het verhinderen van een wereldatoomoorlog. Met het oog op deze doelstelling rekende hij het tot de primaire taken van de CPN actie te voeren tegen de as Bonn-Parijs, tegen de overheersing van West-Duitsland in de EEG (een "oorlogszuchtig blok"), tegen Euratom en tegen een multilaterale Polaris- atoomvloot.

In deze strijd staat de CPN ook in Nederland niet alleen, aldus de CPN-voorzitter. In dit verband herinnerde hij aan het onlangs uitgebrachte advies van de begin 1963 benoemde PvdA-commissie tot bestudering van vredesvraagstukken. Kennelijk gedachtig aan de minderheidsnota, welke een soortgelijke commissie op het PvdA-congres van januari 1963 uitbracht en die het uitgangspunt vormde van de eenheidsstellingen van de CPN van november 1962, wees De Groot er op dat het ditmaal niet ging om een minderheidsstandpunt in de PvdA, maar om een officieel door de PvdA-leiding gesanctioneerde visie. Deze visie vergelijkend met die van de CPN kwam De Groot tot de conclusie dat voor het eerst na de oorlog verschillende punten aanwijsbaar zijn, waarin CPN en PvdA "objectief" overeenstemmen.

De Groot zeide hierbij te denken aan vraagstukken als de instelling van atoomvrije zônes, het sluiten van een niet-aanvalsverdrag tussen de landen van de Navo en die van het Warschaupact, de beperking van het aantal atoommogendheden e.d. Op tal van andere punten, zo stelde hij verder, bleven toch nog belangrijke meningsverschillen be-

staan, bijvoorbeeld ten aanzien van de door de CPN gepropageerde neutraliteit van Nederland.

Overigens poneerde De Groot, dat niet alleen naar eenheid van oppositie tegenover de huidige Nederlandse regering moest worden gestreefd met de PvdA, maar ook met vredelievende en democratische elementen "in confessionele kringen en in de vakbeweging". De CPN moest streven naar "zoveel mogelijk accoorden en bondgenootschappen voor gemeenschappelijke doeleinden". Daartoe moest de partij z.i. "alle dogma's opzij zetten" - voorwaar een singulier geluid uit de mond van De Groot - "en zich met de meeste ernst oriënteren op de Nederlandse werkelijkheid."

De rede van Henk Hoekstra ademde dezelfde geest. Partijsecretaris Hoekstra onderstreepte nog eens dat het er de CPN om ging de betrekkingen met de sociaal-democraten op welk niveau ook te normaliseren en niet om "een of andere sluwe partijtactiek". Als belangrijk punt waartegen de eenheid van actie van de arbeiders zich zou moeten richten noemde Hoekstra de voorgenomen huurverhoging per 1 juli a.s. Aan de regering moest duidelijk worden gemaakt, dat deze huurverhoging niet zonder meer door de arbeiders zal worden geslikt, doch dat deze - indien doorgedreven - dubbel en dwars bij de ondernemers zal worden "teruggehaald".

Dat het eenheidsstreven geen matiging in de vijandige gevoelens jegens de SWP-leiding inhield, bewees Hoekstra door nog eens te betogen, dat de huidige eenheidspolitiek van de partij werd "bevochten in de strijd tegen revisionisten als Gortzak en Wagenaar en rechtse elementen in de arbeidersbeweging". Kennelijk eveneens doelend op Gortzak c.s. waarschuwde Hoekstra in verband met de gemeenschappelijke vredesdemonstratie op 4 april nog "tegen scheurmakers, die als werktuigen van de Navo optreden".

De zogenaamde nieuwe oriëntering van de partij inzake de eenheid van de arbeidersklasse vond haar neerslag in een "met algemene stemmen" door het congres aanvaarde resolutie.

Buitenlandse betrekkingen

Op het punt van de buitenlandse betrekkingen beklemtoonde De Groot - met erkenning overigens van de principiële betekenis van het proletarisch internationalisme - nogmaals de autonomie van de CPN en de feilbaarheid van elke communistische partij, ook van de Sowjet-Russische en de Chinese. Zo prees de CPN bijvoorbeeld de vredespolitiek

van de CPSU doch verwierp zij anderzijds haar bejegening van de moderne kunstrichtingen, haar lankmoedige houding tegenover uitingen van anti-semitisme en haar bevoordeling van het atheïsme.

In de Chinese partijpolitiek verwierp De Groot vooral het blinde anti-Amerikanisme, dat de Chinezen de ogen bijvoorbeeld deed sluiten voor het fascistische gevaar, dat Europa en de wereld bedreigde in de gedaante van de as Bonn-Parijs.

Geenszins verweet De Groot de Chinese leiders hun kritische gezindheid, maar wel dat zij "in sommige gevallen" onjuiste kritiek brachten, gepaard gaande met fractievorming, als uitvloeisel van een foutieve algemene oriëntering. Met de hiervoor dzz. onderstreepte woorden gaf De Groot overigens nog weer eens uiting aan zijn gevoelens, dat hij de Chinezen niet in alle opzichten in het ongelijk wenst te stellen.

Tenslotte herhaalde de CPN-voorzitter zijn eerder gesignaleerde uitspraak, dat de meningsverschillen in de communistische beweging niet alleen theoretisch oplosbaar zijn maar ook stellig opgelost zullen worden. Daartoe pleitte hij nogeens voor een binnen afzienbare tijd te houden internationale conferentie van alle CP-en. Intussen was z.i. - ondanks de bestaande geschillen - coördinatie van de strijd voor de internationale taken noodzakelijk met name tegen het imperialisme.

Hoekstra voer ook in dit opzicht in het kielzog van de partijleider, toen hij stelde de huidige meningsverschillen "niet als dramatisch" te beschouwen. Vele van deze verschillen verklaarde hij uit "de onstuimige groei van de internationale communistische beweging". Hoewel hij eraan herinnerde, dat de CPN stelling nam tegen "onjuiste opvattingen" (alweer, niet: de onjuiste opvattingen!) van de Chinese CP, meende hij toch dat men de tijd zou moeten nemen "om de meningsverschillen te bepraten en onjuiste meningen met overtuigende argumenten te bestrijden".

Ook Hoekstra sprak zich daarom uit voor een internationale conferentie, waaraan een document zou moeten worden voorgelegd, voor te bereiden door een redactie-commissie (waarin afgevaardigden van zowel grote als kleine partijen), die alle partijen zonder uitzondering zou moeten raadplegen.

De denkbeelden van De Groot en Hoekstra over een dergelijke conferentie vonden ook hun neerslag in een tweede congresresolutie, welke eveneens met algemene stemmen werd aangenomen. Als doeleinden van

de te beleggen conferentie worden in de resolutie genoemd: het versterken van de eenheid van actie en het normaliseren van de discussie. Als plaatsen van samenkomst worden Boekarest of Warschau aanbevolen.

Opvallend is dat inleiders noch discussianten de kwestie van regionaal, West-Europees partij-overleg ter sprake hebben gebracht. Ook in de discussiegrondslag was hierover niet gerept. Evenmin werden resultaten bekend gemaakt van het bezoek dat Paul de Groot en Joop Wolff tussen 20 februari en 5 maart aan de Italiaanse zusterpartij brachten. "De Waarheid" maakte tot dusver niet bekend, dat de delegaties van PCI en CPN overeenkwamen de betrekkingen tussen de beide partijen nauwer aan te halen, wat het Italiaanse partijdagblad "l'Unità" op 29 februari wel had vermeld.

De delegaties der zusterpartijen

Tien zusterpartijen van de CPN deden zich op het congres door delegaties vertegenwoordigen, waarvan er zes uit het Westen (België, Frankrijk, Italië, Noorwegen, Denemarken, Finland) en vier van achter het IJzeren Gordijn (USSR, Hongarije, Bulgarije en Tsjechoslowakije) kwamen. De voornaamste leden van de Sowjet-Russische delegatie waren A.M. Roemjantsev (lid CC-CPSU en hoofdredacteur van het communistisch tijdschrift "Vraagstukken van Vrede en Socialisme") en A.S. Beljakov (plaatsvervangend hoofd van een afdeling van het CC-CPSU). Voorts ontving het CPN-congres begroetingsboodschappen van een 25-tal andere buitenlandse partijen, w.o. ook die van China, Albanië en Joegoslavië.

De partijleiding stelde de buitenlandse congresdeelnemers een goed-werkend vertaalapparaat ter beschikking, waarbij tal van ervaren partijgenoten waren ingeschakeld. Weer andere CPN-representanten hadden de taak de buitenlanders binnens- en buitenshuis te begeleiden. Bij hun vervoer waren o.m. verschillende "Pegasus"-werkers betrokken, onder aanvoering van hun directeur Jan van Seggelen. Op de avond van de laatste congresdag werd de buitenlanders door het CPN-partijbestuur in "Felix Meritis" een receptie aangeboden.

Financieel verslag

Tijdens de huishoudelijke zitting, welke op de avond van de tweede congresdag (29 maart) plaats vond, werd de gedelegeerden een gestencild verslag uitgereikt, handelende over de financiële omstandigheden van de partij. Het was de afgevaardigden niet toegestaan

hieruit aantekeningen te maken. Na een korte bespreking en een summiere toelichting werden de verslagen door de leiding der vergadering weer ingezameld.

Verkiezing van het partijbestuur

Een belangrijk agendapunt vormde tenslotte de verkiezing van een nieuw partijbestuur. Het congres conformeerde zich geheel aan de voordracht terzake van de kandidatenbesprekingscommissie. Het resultaat van de "verkiezingen" werd gepubliceerd in "De Waarheid" van 31 maart.

Het nieuwe partijbestuur telt 37 leden en 5 kandidaat-(c.q. plaatsvervangende) leden. Volgens het partijdagblad zijn de nieuw-gekozenen: Joop Geerligts, M. Meijer, G. de Vries en K. Smits.

Bij deze "Waarheid"-publicatie kan worden aangetekend, dat ook F. Meis en C. IJmkers tot de nieuw-gekozenen moeten worden gerekend. Zij waren echter reeds kandidaat-partijbestuurslid. Van de 5 kandidaat-leden, die "De Waarheid" noemt, zijn er 4 nieuw, t.w. F. Aarts, J. van Esch, B. Schreuders en R. Walraven. De vijfde, H. Niemeijer, was al kandidaat-lid.

Van de oude partijbestuurders keren niet terug: R. Haks, B. Schmidt, G. Verrips, J. Hesselman en K. Stek. Van de vroegere lijst van kandidaat-leden werd voorts F. Diaz Bauste (alias: Brandse) afgevoerd.

H O O F D S T U K I I I

ACTIVITEITEN VAN DE COMMUNISTISCHE HULPORGANISATIES

Vrouwenbeweging

Het 7e NVB-congres

Op 7 en 8 maart organiseerde de Nederlandse Vrouwenbeweging (NVB) te Amsterdam in 'Krasnapolsky' haar zevende congres. Het werd bijgewoond door ongeveer 200 personen. Annie van Ommeren-Averink, politiek secretaresse van de organisatie, hield de congresrede. Een groot deel van haar toespraak was gewijd aan het stokpaardje van de NVB, de volledige gelijkberechtiging van de vrouw. De NVB wil gelijk loon voor gelijke arbeid, een hogere werkloosheidsuitkering voor de gehuwde werkende vrouw, belastingverlaging en uitbreiding van de ziekwet. Ook sprak Annie Averink over de rol van de NVB in de strijd voor de vrede en de veiligheid. Zij juichte het initiatief toe dat de Nederlandse Vredesraad (NVR) en het pacifistische Comité 1961 voor de Vrede hadden genomen door op 4 april een gezamenlijke demonstratie voor de vrede te organiseren. Zij wees nog op het gevaar van de vorming van een multilaterale kernmacht. Nederland moest zich losmaken van de wapeningswedloop en met andere landen van de NAVO een niet-aanvalsverdrag sluiten met die van het Warschau-Pact.

Het congres werd namens de Internationale Democratische Vrouwenfederatie (IDVF), die haar zetel in Oost-Berlijn heeft, toegesproken door Helga Dickel. De NVB is aangesloten bij de IDVF. In zijn verslag over het congres deelde "De Waarheid" mede dat het voor het eerst sinds lang mogelijk was dat een dergelijke officiële vertegenwoordiger ongehinderd door politie en justitie het congres kon bijwonen. De naam van betrokkene werd evenwel niet door het partijdagblad vermeld.

Tijdens een huishoudelijke zitting werd een nieuw hoofdbestuur gekozen van 25 personen, dat uit zijn midden Heiltje de Vos-Krul als voorzitter en Annie van Ommeren-Averink als politiek secretaresse herkoos.

Het congres werd besloten met een bijeenkomst ter gelegenheid van de Internationale Vrouwendag, die communistische vrouwenorganisaties in binnen- en buitenland ieder jaar op 8 maart plegen te vieren.

Aan de bijeenkomst ging een mars door de hoofdstad vooraf, waaraan ca 360 personen deelnamen. De demonstratie had "Krasnapolsky" tot eindpunt, waar in de grote zaal de eigenlijke viering plaatsvond. De 700 aanwezigen, voor 90% vrouwen, werden ook hier weer toegesproken door Annie Averink. Ook in deze redevoering vormde de gelijkberechtiging van de vrouw het hoofdthema.

Anti-kernbomdemonstratie in de hoofdstad

Na maanden van voorbereiding werd zaterdag 4 april in Amsterdam een anti-kernbomdemonstratie gehouden. Vijf- à zesduizend mensen trokken des namiddags van het Havengebouw achter het Centraal Station in optocht naar de oude RAI, waar zij een viertal sprekers aanhoorden.

Voor het eerst in de geschiedenis hadden het pacifistische Comité 1961 voor de Vrede en de communistische Nederlandse Vredesraad (NVR) aan de voorbereiding van deze manifestatie samengewerkt. Het was niet zonder strubbelingen gegaan: in het verleden stonden de organisaties fel tegenover elkaar en ook nu was het oude wantrouwen nog niet verdwenen. Als bemiddelaar tussen beide groeperingen was het Nederlands Genootschap der Quakers opgetreden, dat ook gastvrijheid had verleend aan de leiders, die de eerste verkennende bespreking voerden.

De moeilijkheden hadden zich vooral geconcentreerd om de persoon van Henk Gortzak, bestuurslid van de Socialistische Werkers Partij (SWP), die in 1958 met vele anderen uit de CPN was geroyeerd. Door het Comité 1961 was hij aangewezen als lid van het presidium van de bijeenkomst in de RAI, maar de kopstukken van de NVR - Gerard Maas c.s. - weigerden aanvankelijk hem als zodanig te accepteren. Uit de publicatie van enige brieven hierover in "De Waarheid" blijkt wel, dat de debatten achter de schermen over Gortzaks positie zeer fel moeten zijn geweest. (Zie ook hoofdstuk V van dit overzicht.)

Te langan leste legde de NVR zich echter bij de gegeven situatie neer. Ongetwijfeld heeft de NVR-leiding de politieke voor- en nadelen van het gezamenlijke optreden met de pacifisten - zoals gebruikelijk - uitvoerig "doorgepraat" met het partijbestuur van de CPN. Tenslotte lieten de communisten de propagandistische waarde van een massale vredesdemonstratie prevaleren boven de onderlinge geschillen. De omstandigheden boden hen een goede gelegenheid om "tot de massa te gaan", zoals Paul de Groot op het Paascongres van de CPN had bepleit.

In de lange stoet werd een groot aantal spandoeken, borden en

emblemen op stokken meegevoerd, terwijl vele deelnemers zich van symbolische borstschilden hadden voorzien. Aan het hoofd en in het midden liepen tamboers en trompetters. Er waren diverse kleine spreekkoren, die op de retorische vraag "De Bom?" luidkeels reageerden met "Neen!" en op de vraag "Vrede?" met "Ja!". Soms hurkten groepjes op straat, waardoor grote openingen in de stoet ontstonden, die dan in draf weer werden opgevuld.

In het algemeen gedroegen de demonstranten zich voorbeeldig. De lengte van de optocht bracht langdurig oponthoud van de normale verkeersstroom teweeg, zodat hier en daar een claxon-concert van ongeduldige automobilisten uitbarstte. Er deden zich echter geen relletjes of andere onregelmatigheden voor. In totaal duurde de optocht ongeveer twee uur.

In het oude RAI-gebouw sprak prof. dr. J. de Graaf zijn blijdschap uit over de bereikte eenheid en het welslagen van de demonstratie. Herinnerend aan ontwapeningsvoorstellen uit het verleden en aan de verbeterde geest in de Organisatie der Verenigde Naties verklaarde hij, dat de betekenis van de betoging uitging boven de politiek en dat de invloed, die ervan uitging, zij het niet direct, dan toch indirect zeer groot was.

Mevrouw Annie Romein-Verschoor memoreerde de ellende van oorlog en oorlogsdreiging en riep de aanwezigen op actief te blijven voor het behoud van de vrede en het uitbannen van kernwapenen. Een korte begroetingswoord werd gesproken resp. door een Franse en een Engelse gast. De schrijver Theun de Vries waarschuwde voor de dreiging van de Duitse herbewapening, die hij hier uitdrukkelijk in verband bracht met de neiging der Duitsers om altijd te denken in termen van wapenen en geweld. Hij wees vooral op het gevaar van kernwapens en raketten in Duitse handen.

Ds. J.J. Buskes achtte de demonstratie een waardig besluit van het Paasfeest der Christenen, "symbool van Gods offer om de mensen te redden". De bom, zo stelde hij, wordt gemaakt om hem te gebruiken, ondanks de afschrikwekkende werking der kernbewapening, die de vrede schijnt te dienen. De algemene ongerustheid over de bedreigde wereldvrede komt z.i. te weinig tot uitdrukking in het parlement. Wij moeten, aldus deze spreker, ons verzetten tegen de aanmaak van de bom en tegen de verspreiding ervan. Wij moeten elke oorlog verhinderen.

De vergadering verzond twee telegrammen aan de Nederlandse regering: een als protest tegen de opslag van atoomwapens in Nederland en tegen de vorming van een multi-laterale kernmacht; een tweede als verzoek om elke poging tot ontwapening te ondersteunen.

H O O F D S T U K I V

COMMUNISTISCHE ACTIVITEITEN IN HET BEDRIJFSLEVEN

Agitatie rondom c.a.o.'s

Volgens de cijfers van het Centraal Bureau voor de Statistiek bedroeg het aantal stakingsdagen in 1963 in totaal 37.750, dat is ruim vier keer zoveel als in 1962. De meeste stakingen braken uit in de havens, de metaalindustrie, de bouwvakken, het vervoersbedrijf (chauffeurs van het streekvervoer) en de grafische ondernemingen. Bij de stakingen in de beide laatstgenoemde bedrijfstakken hebben communisten geen rol gespeeld, wel - zoals bekend - in de arbeidsconflicten die zich in 1963 voordeden onder werknemers in de havens, bij metaalbedrijven en op bouwwerken, en dan voornamelijk in Amsterdam. Van de 37.750 stakingsdagen werden er 22.400 in de hoofdstad geteld.

Aan communistische kant was ook gedurende de afgelopen maand in bedrijfsblaadjes en pamfletten de 4% "extra" en de zgn. BO-toeslag (extra beloning voor werk onder bezwarende omstandigheden) volgens de nieuwe c.a.o.-metaal nog steeds troef. Communistische leden van ondernemingsraden van sommige metaalbedrijven, o.a. de NDSM en ADM, namen het initiatief tot het verzamelen van handtekeningen onder een desbetreffende petitie gericht aan de ondernemingsraad. Van CPN-zijde werd daarmee gepoogd de onzekerheid te exploiteren, die was ontstaan nadat werkgevers en werknemers in de Vakraad voor de Metaalindustrie in de eerste helft van maart niet tot overeenstemming konden komen over de betaling van de 4% "extra" en de BO-toeslag, weshalve zij de kwestie aan de Stichting van de Arbeid voorlegden. Fokker, zo berichtte reeds op 9 maart "De Waarheid", gaat de 4% "extra" in elk geval in april betalen, desnoods in voorschot als de vergunning niet tijdig afkomt. Later in de maand bracht het communistische dagblad artikelen, die van een "groeierende onrust op metaalbedrijven" spraken. (Inmiddels heeft de Stichting de kwestie op 25 maart terugverwezen naar de Vakraad.)

"De Waarheid" maakte eveneens gewag van loonacties op bouwwerken in Amsterdam, Den Haag en andere steden. De Stichting van de Arbeid had niet zonder meer na 1 maart haar goedkeuring aan het ontwerp-c.a.o. willen geven. Afgezien daarvan gaf de toepassing van de c.a.o.

hier en daar blijkbaar aanleiding tot strubbelingen, omdat het nieuwe loon niet altijd hoger bleek dan het vroegere "zwarte". In Den Haag vond een oproep tot een demonstratie op 17 maart - uitgaande van een communistisch "Bouwvak Actie Comité" - echter nauwelijks enige weerklank onder de bouwvakarbeiders.

Indonesië en de internationale communistische vakbeweging

In MO 11/1963 werd bericht dat een federatie van zes Indonesische vakverbonden (waaronder als voornaamste de communistische SOBSI) begin 1963 Aziatische en Afrikaanse vakorganisaties uitnodigde tot een conferentie in Djakarta, te houden in mei van dat jaar. Nadien werd het duidelijk dat de organisatoren er niet onderuit konden ook de Sowjet-Russische vakbeweging te inviteren. Inmiddels werd de conferentiedatum meermalen verschoven, laatstelijk tot maart 1964. (Het conflict met Maleisië maakt verder uitstel niet onwaarschijnlijk.)

De bovenbedoelde zes Indonesische vakverbonden vormen tezamen het "Secretariaat voor de arbeidersstrijd", dat is opgezet door het Ministerie van Arbeid. (Het comité ter voorbereiding van de hogerge-noemde "conferentie van Afrikaanse en Aziatische werkers" wordt geleid door de Indonesische minister van arbeid.) Van dit secretariaat maken deel uit: de grootste vakcentrale in Indonesië, de communistische SOBSI (die 2 miljoen leden zegt te hebben, met veel aanhang onder de arbeiders van cultuurondernemingen); de extreem-linkse SOBRI (beweerd ledental: $\frac{1}{2}$ miljoen), die verwant is aan de "nationaal-communistische" Partai Murba, welke politieke partij - in tegenstelling tot de PKI - een minister in de regering heeft; de KBKI (geclaimd aantal leden: $1\frac{1}{2}$ miljoen), verwant aan president Soekarno's PNI (Partai Nasional Indonesia); verder nog drie vakcentrales, waarvan er een verbindingen onderhield met de thans verboden vooruitstrevend-Mohammedaanse partij Masjoemi en de twee andere eveneens een islamitisch stempel dragen.

Behalve deze zes centrales, die dus de gastheren van de op stapel staande internationale conferentie zijn (en van welke alleen de SOBSI bij het communistische Wereldvakverbond - WVV - is aangesloten), bestaat er nog een zestal vakcentrales, waaronder een aan de verboden Indonesische sociaal-democratische partij (PSI) verwante centrale. De diverse vakcentrales bewegen zich sterk in de politieke sfeer. Met pogingen tot belangenbehartiging van de leden, ondanks inflatie en gemis van invloed op sociaal gebied, occuperen zich een aantal autonome vakorganisaties, zoals die van spoorwegpersoneel en van PTT-beambten.

Deze beide bonden hebben de communistische invloed in hun gelederen vrijwel geëlimineerd. Tussen 1956 en 1958 hebben 29 Indonesische vakbondsfunctionarissen een scholingscursus van een half jaar in de Verenigde Staten gevolgd. Een bestuurder van de Amerikaanse AFL-CIO, die vorig jaar een bezoek aan Indonesië bracht, heeft bij die gelegenheid de meesten van de oud-cursisten ontmoet. Hij stelde vast dat geen van de 29 naar de communistische SOBSI was overgelopen, terwijl de oud-cursisten belangrijke bestuursposten in diverse vakorganisaties bleken te bekleden.

In pro-Sowjet-communistische kringen was het vermoeden uitgesproken dat het denkbeeld van een conferentie te Djakarta was uitgegaan van pro-Peking georiënteerde Indonesische communisten, om langs die weg een aanslag te doen op de eenheid in het volledig door Moskou beheerste Wereldvakverbond. Dit vormt de achtergrond van recente meldingen, volgens welke het WVV-secretariaat met een aantal aangesloten vakorganisaties in Azië en Afrika zou zijn overeengekomen, dat de conferentie te Djakarta in geen geval aanleiding zal kunnen geven tot afscheiding van het Wereldvakverbond.

H O O F D S T U K V

ANDERE GROEPERINGS

De Socialistische Werkers Partij - SWP

De Derde Socialistische Brief

De bereidverklaring van de Nederlandse Vredesraad (en dus van de CPN-leiding) om deel te nemen aan de demonstratie van het "Comité 1961 voor de Vrede" tegen de kernwapens "waar ook ter wereld en voor welk doel ook", heeft het bestuur van de SWP - blijkens het commentaar in "De Brug" van 7 maart j.l. - aangenaam verrast. Partijbestuurder Henk Gortzak noemde deze gang van zaken zelfs "uitermate verheugend". Hij stelde vast dat er van de kant van het "Comité 1961" aanvankelijk wel tegenstand bestond tegen de samenwerking met communisten, maar het optreden van de SWP had deze vooroordelen in de loop der jaren kunnen overwinnen. Gortzak wilde de totstandkoming van deze samenwerking dan ook mede zien als een succes van de "Bruggroep", een typische redenering, als men in aanmerking neemt dat het persoonlijk optreden van Gortzak bij de voorbereidingen van deze gezamenlijke demonstratie juist een van de stenen des aanstoots was voor de CPN. Duidelijk kwam dit nog eens tot uitdrukking in de "brief van een bouwvakarbeider", die "De Waarheid" op 27 maart j.l. publiceerde. Gortzak werd daarin als vanouds uitgekreten voor "een scheurmaker die niets of niemand achter zich heeft, behalve een handjevol avonturiers die door de arbeidersbeweging aan de kant zijn gezet". De ondertekenaar van deze brief, de CPN-er Harry Koopman, gaf dan ook als zijn mening te kennen, dat Gortzak niet in het presidium van de anti-atoombomdemonstratie thuishoorde.

Hoe waarderend Gortzak in zijn beschouwing over de CPN ook mocht spreken, hij verheelde niet dat er ondanks deze "stap vooruit" nog heel wat "oud stalinistisch zeer" uit Felix Meritis viel te verwijderen.

Een soortgelijke strekking heeft de "Derde Socialistische Brief" die het partijbestuur van de SWP in "De Brug" van 21 maart publiceerde. In dit schrijven, gericht aan CPN-leden en sympathisanten, wordt gesteld dat de CPN, ondanks alle juichkreten over de schitterende groei

van de partij, nog steeds stagneert als gevolg van de twee aloude kwalen: dogmatisme en sectarisme. Het 21ste congres van de CPN zal daarom - aldus de brief - in Nederland de taak moeten vervullen, waarvan de CPSU zich op haar 20ste congres in Rusland zo schitterend kweet: een ondubbelzinnige afrekening met alle sporen van stalinisme. De brief brengt vervolgens een beknopte analyse van de discussiegrondslag voor het 21ste CPN-congres, teneinde aldus van SWP-zijde "een zinvolle bijdrage te leveren tot de destalinisatie en democratisering van de partij". In de eerste plaats wordt er op gewezen dat de discussiegrondslag vrijwel geheel zwijgt over de wijze waarop de CPN het socialisme in Nederland denkt te kunnen verwerkelijken. Het beginselprogramma is nooit verder gekomen dan een ontwerp-vorm die, opgesteld in 1952, een sterk stalinistische geest ademt. De socialistische brief constateert hier dan ook een gebrek aan visie die elke voortgang op de weg naar socialisme verhindert.

Een ander belangrijk punt wordt de verhouding met de andere communistische partijen en de socialistische landen genoemd. Gesteld wordt, dat in de discussiegrondslag op een zodanig uitgebreide en felle wijze stelling genomen wordt tegen een mogelijke inmenging of bevoogding door andere communistische partijen, dat daaruit eigenlijk geen andere conclusie kan worden getrokken dan dat deze inmenging inderdaad heeft plaats gevonden en eerder regel dan uitzondering was. De, als reactie op deze inmenging, in de discussiegrondslag aangegeven isolementshouding van de CPN tegenover deze buitenlandse communistische partijen acht de SWP-leiding echter een te negatieve waardering van de internationale contacten en strikt onvoldoende om ook op dit punt tot een, door de partij bepleite, "nieuwe oriëntering" te komen.

Positiever wordt de discussiegrondslag genoemd in het bepleiten van een herstel van de eenheid in de arbeidersbeweging. "De mogelijkheden tot het herstel van deze eenheid op korte termijn worden echter schromelijk overschat doordat de CPN verzuimt een duidelijk onderscheid te maken tussen de directe belangenstrijd en de strijd voor het socialisme".

De Partij van de Arbeid, zo wordt in de brief verder betoogd, kan geen werkelijk socialistische partij meer worden genoemd, en daardoor kan er dus beslist geen sprake van zijn dat er binnen afzienbare tijd een hereniging van de Nederlandse arbeidersbeweging tot stand kan

komen.

De SWP-leiding ziet dan ook meer in een "herstel van de eenheid in eigen rijen" door de terugkeer mogelijk te maken van die communisten die, om wat voor reden dan ook, buiten de CPN zijn geraakt. Maar over een poging om tot herstel van die eenheid te komen - zo stelt de brief - wordt in de discussiegrondslag niet gerept.

Het partijbestuur van de SWP besluit zijn schrijven met de conclusie dat een vergroting van de invloed van de CPN eerst mogelijk zal kunnen zijn, wanneer bovengenoemde kwesties "in eigen gelederen kunnen worden besproken in vrije discussie". In deze geest werd het 21ste CPN-congres veel succes toegewenst.

STAKINGSOVERZICHT MAART 1964

Bedrijf : Metaalbedrijf N.V. Dijkers en Co. te Hengelo.
Aanleiding : directie schorst werknemer na handgemeen met collega.
Inmenging vakbonden : geen.
Resultaat : geen.
Aantal werknemers : onbekend.
Aantal stakers : 150 (afd. draaiërij).
Duur van de staking : enkele uren (4-3-'64).

Bedrijf : Gemeentelijk Energie Bedrijf te Rotterdam.
Aanleiding : verlaging van de ongeriefteolage.
Inmenging vakbonden : ABVA/NVV bemiddelde.
Resultaat : toezegging van directie om loonsverlaging ongedaan te maken.
Aantal werknemers : onbekend.
Aantal stakers : 250.
Duur van de staking : enkele uren (10-3-'64).

Bedrijf : Bouwbedrijf Fick, object "Kitskesberg" te Roermond.
Aanleiding : toepassing van de nieuwe c.a.o., waardoor werknemers minder reizen uitbetaald krijgen dan voorheen.
Inmenging vakbonden : geen.
Resultaat : geen.
Aantal werknemers : onbekend.
Aantal stakers : 40.
Duur van de staking : $\frac{1}{2}$ dag (23-3-'64).

Bedrijf : Bouwbedrijf J.P. van Eesteren (object Nederlandse Bank) te Amsterdam.
Aanleiding : loonsverhoging geëist te berekenen boven het "zwarte loon".
Inmenging vakbonden : onbekend.
Resultaat : onbekend.
Aantal werknemers : onbekend.
Aantal stakers : + 200.
Duur van de staking : 25 maart '64 tot ?

A G E N D A

<u>Datum:</u>	<u>Bijeenkomst:</u>	<u>Plaats:</u>	<u>Organisatie:</u>
voorjaar '64	Bijeenkomst bonden v.werknemers in de voedselindustrie in EEG-landen.	?	CGT en CGIL
10-15 apr. '64	3e Internat.conf.VVI-Overheid.	Praag	WVV
* 18 apr. '64	Herdenkingsbijeenk.vrouwen.	Ravensbrück	Internat. Ravensbr. Com.
11-16 mei '64	2e Wereldconferentie voor vrouwelijke arbeidskrachten.	Boekarest	WVV
* 12-15 mei '64	Activ.gericht tegen NATO-conf.	Den Haag	Amerik.Pacific.vrouwen organisatie
12-15 mei '64	4e Internat.conf.VVI-Mijnbouw.	Moskou	WVV
* 16-19 mei '64	4e Protestfietstocht tegen atoomwapens.	Volkel Soesterb. A'dam	ANJV
18-21 mei '64	2e Internat.conf. VVI-Handel.	Warschau	WVV
* mei ?	Conf. Duitse Vraagstuk.	Wenen ? Joegoslavië?	WVR
* 22-27 juni '64	IVe Internationale medische conferentie.	Boekarest	FIR
zomer 1964	Internat. stud. conf. over kolonialisme.	Sowjet-Unie	IUS
juni 1964	Stertocht N.V.B.	?	NVB
5-14 juli	Seminarium voor Jonge Vrouwen.	Praag	WFDJ
25-29 juli '64	Europese anarchistische conferentie.	Bückeberg (W.Dlnd.)	anarchisten
nov. 1964	Bureau- en Raadsvergadering.	Bulgarije	IDVF
herfst 1964	Verg. Alg. Raad WVV.	Boedapest	WVV
1964	Bijeenk. Alg. Raad Féd.Internat.des Résistants.	?	FIR
1964	Internat.conf. Werkende Jeugd.	?	WFDJ
1965	9e Wereldjeugdfestival (?).	?	WFDJ/IUS
1965	5e congres Féd Internat. des Résistants.	?	FIR
1965	Congres Wereldvredesraad.	?	WVR
sept. '64 ?	8ste IUS-congres.	Nigeria ?	IUS
* nieuw c.q. aangevuld.			